

ЄВГЕН ПЛУЖНИК

(1898-1936)

***О часе велетнів! Прости
утому
Мені, найменшому з твоїх
синів!
І невідомому в світах нікому
Мені день радісний яснів...
(Євген
Плужник)***

Сім'я та освіта

Великі Багачки. Наш час

Євген Павлович Плужник народився 26 грудня 1898 року у слободі Кантемирівці Богучарського повіту Воронезької губернії (тепер Воронезька область Росії). Євгенів батько, родом з Полтавщини, хлібороб і небагатий купець, прагнув дати дітям освіту. У родині було восьмеро дітей, які, успадкувавши від матері сухоти, один за одним покидали світ. Це накликло відбиток і на характер Євгена. Мати була зайнята, тож Євген жив під опікою сестри Ганни. Він був допитливою дитиною, навчився рано читати і днями просиджував за книгами.

Початкову освіту здобув у Кантемирівській школі. Згодом він вступив до гімназії у Воронежі. Згодом продовжив навчання у Ростовській гімназії. У 1919р. закінчує гімназію в Боброві і переїжджає з батьками на Україну в село Великі Багачки.

1918-1920 роки

*Ветеринарно-зоотехнічний
інститут. 1999 рік*

*Музично-драматичний інститут ім. Лисенка
(Нині Київський національний університет
театру, кіно і телебачення імені Івана
Карпенка-Карого*

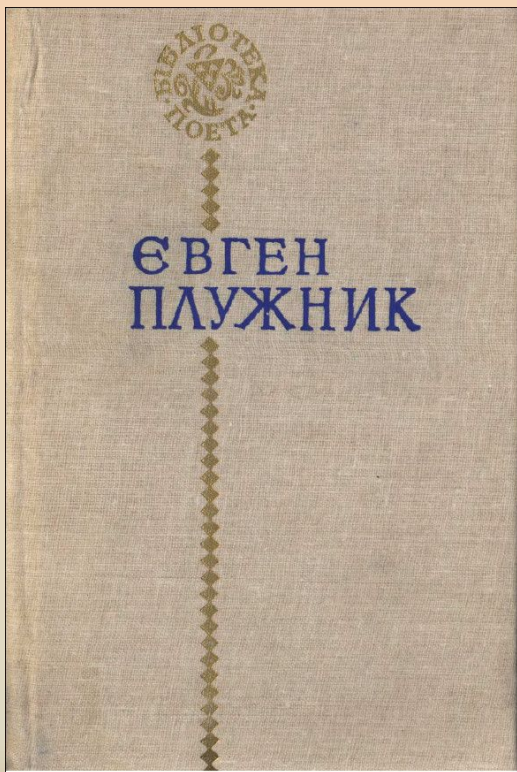
1918 року разом з родиною переїхав на Полтавщину. Під час громадянської війни вчителював у селі Великі Багачки Миргородського повіту на Полтавщині, де організував драматичний гурток із залученням сільської молоді. Навчаючи дітей, він одночасно поглиблював і свої знання. Але самоосвіта його незадовільняла, і він їде до Києва, де навчається у Ветеринарно-зоотехнічному інституті. Невдовзі він вступає до Київського музично-драматичного інституту ім. Лисенка. Акторські здібності Плужника, його гумор та дотепність цінують викладачі й товариші, пророкують перспективне сценічне майбутнє, але він залишає навчання знайшовши своє справжнє покликання у поезії.

Знайомство з дружиною

Ще під час відвідування лекцій він знайомиться зі своєю майбутньою дружиною Галиною Коваленко, яка навчалася на історико-філологічному факультеті ІНО (Інститут народної освіти). Вони закохуються одне в одного і 12 жовтня 1922р. одружуються.

Оприлюднення творів

1926 року завдяки дружині поета, Галині Коваленко, вийшла в світ перша книжка віршів Євгена Плужника під назвою "Дні". Євген "все писав, писав, - розповідала вона, - а ми бідно жили, на шостому поверсі, одна кімнатка, а він все писав і засував то в піч, то під матрац. Одного разу він вийшов. Викликали його... Я собі подумала так: якщо я не зможу оцінити його поезію, то викраду. Понесу я Юрієві Меженкові, хай він скаже - він же фахівець, чи це чогось варте. Потім Меженко викликає мене до телефону і каже: "Знаєте, що ви принесли? Ви принесли вірші такого поета, якого ми в житті будемо довго чекати і дай нам Бог, щоб ми дочекалися". Згодом його твори побачив і Максим Рильський.

Усього десять років тривала літературна діяльність Плужника, але це був період творчого горіння митця. Поет хворів на сухоти, місяцями був прикутий до ліжка, неодноразово оперувався і щороку лікувався в Криму чи на Кавказі. Проте він знаходив сили для творчості...

Збірка «Дні»

Твори збірки «Дні» показують масштаб соціальних потрясінь і людських трагедій, відзначаються пристрасним утвердженням гуманістичного ідеалу.

Для плужника як митця-експресіоніста світ позначений людськими стражданнями, болями, невинними смертями. Про громадянську війну в Україні він пише як про вселюдське лихо, несвітні суспільні катаклізми. У центрі його ліричних мініатюр — картини розстрілів, безжально обірваного молодого життя, трагічна доля людини.

Збірка «Дні» принесла йому славу елітного митця. Натомість більшовицька критика не сприйняла глибини художнього світу Плужника, твердила про зневіру і втому поета як вияв «суті занепадницької буржуазії».

Хвороба

У другій половині 20-х років він написав багато віршів, які потім увійшли до його збірок. Та, раптом, у липні 1926 року, коли дружина була на відпочинку, стан здоров'я письменника різко погіршується: горлом пішла кров. Коли лікарі через місяць дозволили нарешті відвезти хворого до передмістя, у Ворзелі зняли кімнату. Там і перебував поет до глибокої осені, потім лікувався у тубінституті, а навесні поїхав до Карасану. Відтоді і назавше його життя підлягло суворому режиму.

Участь в організаціях

*Члени літературного об'єднання «Ланка».
Зліва направо: Борис Антоненко-
Давидович, Григорій Косинка, Марія Галич,
Євген Плужник, Валер'ян Підмогильний,
Тодось Осьмачка. 1925 рік.*

1923 року Микола Зеров залучає Євгена Плужника до Асоціації письменників ([«Аспис»](#)), що об'єднувала тоді всю "непролетарську" літературу Києва. 1924 року Плужник стає членом письменницької групи ["Ланка"](#), яка 1926 року перетворюється на ["Марс"](#) (майстерня революційного слова). На чолі "Марсу", як і "Ланки", стояли Борис Антоненко-Давидович, Валеріан Підмогильний, Григорій Косинка. "Марс" вважали за київську неофіційну філію харківської [ВАПЛІТЕ](#). Обидві організації були розгромлені і ліквідовані одночасно 28 січня 1928. р.

Плужник — неокласик

П'ятірка неокласиків 20-х років. (Зверху зліва на право) М.Зеров, П.Филипович, М.Драй-Хмара, М. Рильський, Юрій Клен

Неокласики — група українських поетів та письменників-модерністів початку 20 століття. Неокласики позиціонували себе як естетів і жорстко протиставляли себе народництву і романтизму. Крім художньої творчості, члени групи були також активними літературними критиками та теоретиками українського модернізму.

Висока мовна культура, віртуозне володіння віршем зближують Плужника з неокласиками. В роки розгулу розхристаного самозакоханого примітиву, цей найлаконічніший з поетів” (Л. Новиченко) послідовно відстоював право на своє розуміння духовних цінностей.

Твори 1928-1932

У 1928 р. був надрукований його перший і єдиний прозовий твір — побутово-психологічний роман «Недуга» (про любов комуніста, керівника підприємства Івана Орловця до жінки з ворожого йому буржуазного світу. Заводської).

У 1929р. письменник опублікував п'єси «Професор Сухо-раб» і «У дворі на передмісті».

У наступні три роки він написав віршовану драму «Змова в Києві» (мала робочі назви «Інженери», «Фашисти», «Шкідники», «Брати»), яка завдяки Леоніду Черевагенку побачила світ аж у 1992 р. Закінчив у цей час роботу над третьою збіркою поезій — «Рівновага», яка тоді так і не вийшла.

Друга і третя збірки поета

Через рік виходить друга і остання прижиттєва поетична збірка Є.Плужника "Рання осінь", яка мала прихильну рецензію Ю. Меженка, а іншими розкритикована. Збірка поезій під назвою "Рівновага", яку Плужник підготував до друку і датована 33-м роком, лишилася ненадрукованою: разом з багатьма своїми друзями й колегами по перу він потрапив у жорна сталінської репресивної машини. Ці вірші увійшли до "Вибраних поезій" Є. Плужника 1966 року. У 1948 р. за кордоном окремим виданням вийшла збірка «Рівновага». У 1979 р. у Мюнхені було перевидано всі збірки разом.

«Розстріляне відродження»

Розстріляне відродження, духовно-культурне та літературно-мистецьке покоління 20-х — початку 30-х рр. в Україні, яке дало високохудожні твори у галузі літератури, філософії, живопису, музики, театру і яке було знищене тоталітарним сталінським режимом. Родина Крушельницьких, початок 1930-тих рр. Сидять (зліва направо): Володимира, Тарас, Марія (мати), Мариса і батько Антін. Стоять: Остап, Галя (оружина Івана), Іван, Наталія (оружина Богдана), Богдан. У 1934-37 рр. Володимира, Тарас, Антін, Остап, Іван і Богдан були репресовані та страчені. Це фото стало символом винищення сталінським режимом української інтелігенції. Серед тих, кому судилося "Розстріляне Безсмертя" постає талановитий поет Євген Плужник.

Суди мене судом своїм...

Євген Плужник - людина із вершин незвичайного таланту, тихої вдачі, стриманий, навіть обережний. Тримався незалежно, і цього було досить...

Він не був "ворогом народу", ворогом радянського ладу. Плужник намагався його зрозуміти, осмислити, "...бачив життя... сотнями ран!.." Його твори стали вираженням правди і совісті. Хто ще міг так щиро ввірити себе сучасникам?

Суди мене судом твоїм суворим,

Сучаснику! - Нащадки безсторонні

Простять мені і помилки, й вагання...

Поет переконаний, що зрозуміють його:

І пізній сум, і радість передчасну, -

Їм промовлятиме моя спокійна щирість.

Життя таке коротке...

Євгену Плужнику судилося прожити всього 38 років.

Восени 1932 року поет повертаючись з Кавказу, заїздить до Харкова, де у вузькому колі друзів читає свою п'єсу “Шкідники”. Наділений даром передчуття, вразливою душею, Є.Плужник не міг не передбачити трагічних наслідків суспільних деформацій свого часу. Поет писав у своїх роботах про правду за що і був репресований. Його звинуватили, що він був членом контрреволюційної організації. Тяжко хворий на сухоти, він був заарештований 2 грудня 1934 року і засуджений до розстрілу, проте рішення швидко змінили на десять років концтабору на Соловках. Розуміючи неповоротність долі, на допитах не творив опору.

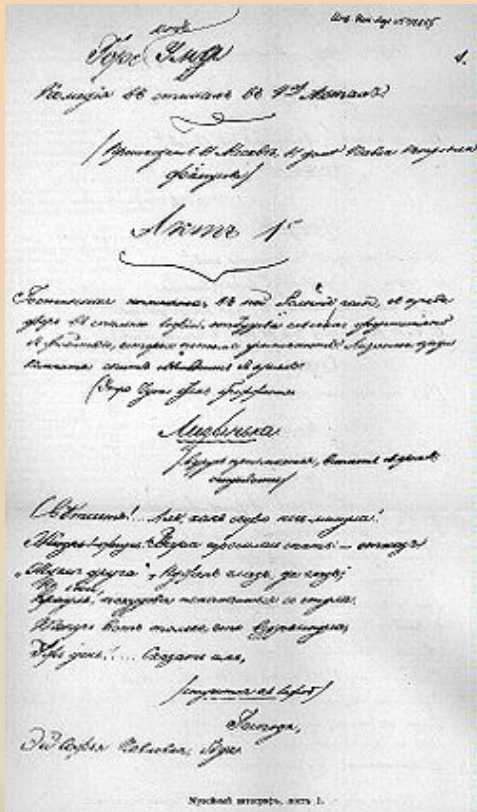
2 лютого 1936 року помер на Соловках і похований у братській могилі політв'язнів.

Соловки

- 1 - Псковская обл.
- 2 - Ленинградская обл.
- 3 - Новгородская область
- 4 - Калининградская обл.

Плужник і театр

Музейний автограф «Лиха з розуму»
(назва переправлено автором з «Горе
розуму»). 1-а сторінка

Плужник не зробив акторської кар'єри, взагалі не став актором, проте захоплення театром не минуло безслідно. Він написав три прозові п'єси. Дві з них («Професор Сухораб» та «У дворі на передмісті») опубліковано 1929 року в журналі «Життя й революція».

Плужник надзвичайно любив лише одну п'єсу: «Лихо з розуму» Грибоєдова. Створити українське «Лихо з розуму» п'єсу, що поєднала б у собі все найкраще з драматургії і поезії – ось таку мету поставив перед собою митець.

